

O překladech software z angličtiny do češtiny

Aby na nás náš software mluvil česky...

Vojtěch Zeisek

openSUSE, PřF UK, CESNET, BÚ AV ČR

<https://trapa.cz/cs>

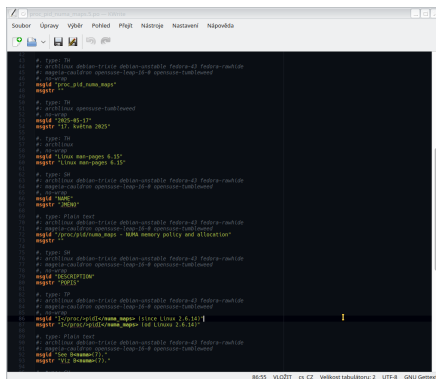
vojtech.zeisek@opensuse.org

LinuxDays 4. 10. 2026

- Uživatelé mají rádi, když na ně počítač mluví jejich oblíbeným jazykem
- Pro mnoho uživatelů je chybějící překlad bariéra v používání software
- Není estetické pokud je část uživatelského rozhraní přeložena a část ne
- Nejde čistě jen o překlady uživatelského rozhraní, ale i třeba o to, aby se správně zobrazovalo datum (lokalizace, l10n), ale třeba i o správné řazení (evropské jazyky mají různá pravidla)
- Vývojáři musí při psaní software brát ohledy na to, že se pak bude překládat (musí splňovat technické standardy) — internacionalizace (i18n)

- Ze zdrojového kódu se pomocí Gettext nebo obdobného nástroje vyextrahují šablony překladů **POT**
- Z **POT** souborů se vygenerují soubory **PO** pro jednotlivé jazyky — to jsou většinou jediné, se kterými překladatel přijde do styku
- **PO** soubory se během kompilace přeloží na binární **MO** soubory
- Řada nástrojů pomáhá s automatizací (po4a, **translate-toolkit**, **msgfmt**, CI/CD, ...)

- Soubory **PO** pro jednotlivé jazyky bývají k dispozici v gitovém repozitáři nebo ve webovém nástroji (Weblate, ...)


```
1: # type: PO
2: # arXiv:linux.debian-trixie.debian-unstable fedora-43 fedora-rawhide
3: # msgid: childproc: openproc: loop-20-0 openproc: tumbled
4: #. po: po
5: msgid "proc_pid_numa_maps"
6: msgstr ""
7:
8: # type: PO
9: # arXiv:linux: openproc: tumbled
10: #. po: po
11: msgid "2025-05-17"
12: msgstr "17. května 2025"
13:
14: # type: PO
15: # arXiv:linux
16: #. po: po
17: msgid "Linux man-pages 6.15"
18: msgstr "Linux man-pages 6.15"
19:
20: # type: PO
21: # arXiv:linux.debian-trixie.debian-unstable fedora-43 fedora-rawhide
22: # msgid: childproc: openproc: loop-20-0 openproc: tumbled
23: #. po: po
24: msgid "MEMS"
25: msgstr "MEMS"
26:
27: # type: Plain text
28: # arXiv:linux.debian-trixie.debian-unstable fedora-43 fedora-rawhide
29: # msgid: childproc: openproc: loop-20-0 openproc: tumbled
30: #. po: po
31: msgid "proc/pid/numa_maps - NUMA memory policy and allocation"
32: msgstr ""
33:
34: # type: PO
35: # arXiv:linux.debian-trixie.debian-unstable fedora-43 fedora-rawhide
36: # msgid: childproc: openproc: loop-20-0 openproc: tumbled
37: #. po: po
38: msgid "DESCRIPTION"
39: msgstr "POPS"
40:
41: # type: PO
42: # arXiv:linux.debian-trixie.debian-unstable fedora-43 fedora-rawhide
43: # msgid: childproc: openproc: loop-20-0 openproc: tumbled
44: #. po: po
45: msgid "Is/proc/pid/numa_maps (since Linux 2.6.18)"
46: msgstr "Is/proc/pid/numa_maps (od Linuxu 2.6.18)"
47:
48: # type: Plain text
49: # arXiv:linux.debian-trixie.debian-unstable fedora-43 fedora-rawhide
50: # msgid: childproc: openproc: loop-20-0 openproc: tumbled
51: #. po: po
52: msgid "See %s(7)."
53: msgstr "Viz %s(7)."
```

Stav češtiny ve vybraných projektech

Kolik procent textu je přeloženo

- Debian celkově 77 % (stav se hodně liší komponenta od komponenty)
- Fedora celkově 55 % (stav se hodně liší komponenta od komponenty)
- GIMP 59 %
- GNOME prakticky 100 % (u aplikací je to různé, dokumentace zaostává)
- KDE 85 % (u aplikací je to různé, dokumentace zaostává)
- LibreOffice prakticky 100 % (včetně nápovědy, web je přeložen méně)
- Linuxové manuálové stránky 51 % (aktuálně jediný překladatel je zde;-)
- Mozilla 99 %
- openSUSE celkově 20 % (statistiku „kazí“ web, dokumentace a popisy balíčků, většina ostatních komponent se blíží 100 %)
- Ubuntu celkově 58 % (stav se hodně liší komponenta od komponenty)

Jdeme překládat

- Překladač musí dobře umět česky i anglicky a znát software, který překládá
- Překladač nemusí být technicky zdatný — projekty se obecně snaží odstraňovat technické bariéry překladů, např. pomocí webového rozhraní pro překlad (není potřeba `PO` soubory stahovat, vše se řeší pomocí webového prohlížeče)
- Klasický postup je stáhnout si Git (nebo SVN jako v případě KDE) repozitář, pustit si software pro práci s `PO` soubory jako je `Lokalizace` (KDE), `Gtranslator` (GNOME) nebo `Poedit`, překládat, a na konci odeslat změny do repozitáře (`git commit ...`)
 - Jsou to textové soubory, které lze otevřít v čemkoliv
 - V příkazové řádce lze využít `msginit`, `msgmerge`, `msgfmt` a další (součást `gettext`), sadu `Pology` apod.
 - Na editaci `PO` souborů jsou dostupné moduly pro Vim i Emacs
- Stále více a více projektů využívá webové nástroje — stačí se přihlásit a můžete překládat, o všechno ostatní se stará aplikace na serveru, překladač nic neřeší

Na co si dát pozor

- Konzistence — překládat stejné výrazy stejně — překladatelský software v tomto pomáhá
 - **Překladatelský slovník** se snaží sjednotit názvosloví
- Kontext — překladatel vidí krátký řetězec
 - Lze se podívat na okolní řetězce
 - Vývojáři mohou do zdrojového kódu přidat komentáře, aby překladatelům pomohli
 - *Open* může znamenat „Otevřít“ (akce) nebo „Otevřeno“ (stav) — vývojáři by měli ve zdrojovém kódu přidat komentář (`#. This is a button label`)
- Tvarosloví — angličtina nemá pády
 - *January* (např. datum vydání balíčku) — má se to přeložit jako „leden“? Nebo bude lepší použít „ledna“? Ne vždy je to jasné... („January 1st“ → „1. ledna“ (genitiv) vs. „1. leden“ (nominativ))
 - Někteří vývojáři problematiku lokalizací ignorují a software se pak jen obtížně překládá...
 - Množná čísla: `"%d file(s)"` → `"%d soubor"` (1), `"%d soubory"` (2–4), `"%d souborů"` (5+) — vývojáři by měli používat `ngettext` (podpora množných čísel)
- Jaké termíny má smysl překládat? Jaké počesťovat? A jaké nechat v původní formě?
 - Uživatelé Gitu, jak říkáte *commitům* a *pull requestům*? Vybrali byste si z výrazů nabízených <https://slovníky.lingea.cz/anglicko-cesky?>

Překladačský software

- Umožňuje pohodlnou práci s **PO** soubory
- Má paměť překladač — srovnání jak byly obdobné řetězce přeložené
- Ukazuje přeložené, nepřeložené a fuzzy (byly přeložené, ale zdrojový řetězec se změnil) řetězce

Název	Gráf	Celkem	Přeloženo	Neschváleno	Nepřeloženo	Nedokončeno	Komentář	Revize	Historie	Poslední přeloženo	Poslední
archive		1 992	893	125	874	999					
common		16 776	3 375	2 793	10 608	13 401					
man1		9 903	7 535	818	1 530	2 548					
ac.1.po		34	34	46	41	87					
at.1.po		85	68	10	7	17					
basenames.1.po		56	85	1	0	1					
buft.1.po		12	12	0	0	0					
buft2.1.po		102	99	1	2	4					
cat.1.po		84	83	1	0	1					
clean.1.po		130	118	3	0	6					
cp.1.po		168	166	2	0	2					
dico.1.po		209	172	22	15	37					
dl.1.po		140	132	8	0	17					
dl.1.po		104	89	6	3	15					
dl.1.po		100	108	22	0	22					
dl.1.po		208	221	13	4	17					
dl.1.po		60	57	1	2	3					
dl.1.po		57	50	6	1	7					
dl.1.po		141	124	13	5	17					
dl.1.po		16	16	2	0	2					
dl.1.po		84	78	5	1	6					
dl.1.po		102	86	4	13	17					
dl.1.po		91	87	4	0	4					
dl.1.po		86	46	2	0	2					
dl.1.po		40	39	0	1	1					
dl.1.po		205	102	57	76	133					
dl.1.po		47	45	1	0	1					
dl.1.po		146	156	13	17	36					
dl.1.po		58	58	0	0	0					
dl.1.po		27	26	1	0	1					
dl.1.po		76	70	6	0	6					
dl.1.po		101	92	6	3	9					
dl.1.po		101	93	0	0	0					
dl.1.po		52	52	0	4	6					
dl.1.po		75	70	5	0	5					
dl.1.po		122	116	6	0	6					
dl.1.po		54	47	12	1	13					
dl.1.po		27	22	6	7	15					
dl.1.po		76	71	0	0	0					

Fuzzy řetězec v Lokalize

vojta-preklady — Lokalizace

Soubor Úpravy Přejít Projekt Synchronizace Nástroje Nastavení nápověda

Přehled projektu x env.1.po x

Jednotky překladu

Hledat

Možnosti

Zázi	Zdroj	Cíl	Poznámky	Kontext	Soubory	Stav překladu	Délka zdroje	Délka cíle	Změněno
31	list non default signal handling to standard error	vypíše obsluh...			archlinux debian-unstable fedora...	?	50	61	Ne
32	\\X'tty: link https://www.gnu.org/software/coreutils/manual/core...	\\X'tty: link ht...			archlinux debian-unstable fedo...	?	109	109	Ne
33	print verbose information for each processing step	vypisuje podt...			archlinux debian-trixie debian...	?	50	49	Ne
34	\\X'tty: link https://www.gnu.org/software/coreutils/env#env=he...	\\X'tty: link ht...			archlinux debian-unstable fedo...	?	90	90	Ne
35	display this help and exit	vypíše návod ...			archlinux debian-trixie debian...	?	26	62	Ne
36	\\X'tty: link https://www.gnu.org/software/coreutils/env#env=ve...	\\X'tty: link ht...			archlinux debian-unstable fedo...	?	96	96	Ne
37	output version information and exit	Vypíše infor...			archlinux debian-trixie debian...	?	35	42	Ne
38	A mere - implies B<->. If no COMMAND, print the resulting env...	Uvedení pouz...			archlinux debian-trixie debian...	?	72	92	Ne
39	SIG may be a signal name like 'PIPE', or a signal number like '3'. W...	SIGNÁL může ...			archlinux debian-trixie debian-un...	?	192	156	Ne
40	Exit status:	Návratový kó...			archlinux debian-trixie debian...	?	12	14	Ne
41	125	125			archlinux debian-trixie debian...	?	3	3	Ne
42	If the env command itself fails				archlinux debian-trixie debian...	?	31	0	Ne
43	126	126			archlinux debian-trixie debian...	?	3	3	Ne
44	If COMMAND is found but cannot be invoked				archlinux debian-trixie debian...	?	41	0	Ne

Metadata jednotky

Přidat poznámku...

type: Plain text

Soubory:

- archlinux
- debian-unstable
- fedora-45

Alternativní překlady

Paměť překladu

Glosář

Srovnání s předchozím zdrojem:

list non default signal handling to standard error **stderr**

56% • Vyskytuje se 1-krát • Ctrl+1

- list non default signal handling to standard error
- signál

56% • Vyskytuje se 1-krát • Ctrl+2

- list non default signal handling to standard error
- signál

53% • Vyskytuje se 1-krát • Ctrl+3

- list non default signal handling to sStandard error C library (I-licb>,\\ I-ic>)
- Standardní knihovna C (I-licb>,\\ I-ic>)

53% • Vyskytuje se 1-krát • Ctrl+4

- list non default signal handling to sStandard error C library (I-licb>,\\ I-ic>)

list non default signal-handling to standard error

Neschváleno: 4 (3%)

Nepřeloženo: 13 (12%)

Potřebuje zkontrolovat

Současný: 31

Celkem: 103

Neschváleno: 4 (3%)

Nepřeloženo: 13 (12%)

Potřebuje zkontrolovat

Neschváleno: 4 (3%)

Nepřeloženo: 13 (12%)

Potřebuje zkontrolovat

vypíše obsluhu signálů lišící se od výchozí na chybový výstup

- Open-source webový nástroj na překládání softwarových projektů, <https://weblate.org/cs/> (aktuálně hostuje přes 1800 projektů)
- Pracuje se standardními soubory **PO**, má podporu větví (různé verze distribuce, ...) a spoustu dalších vlastností
- Pro openSUSE na <https://l10n.opensuse.org/>, dále to používá např. **Fedora**, **LibreOffice** a mnoho dalších projektů
- Nepřihlášení uživatelé mohou procházet překlady a přidávat návrhy, které pak někdo musí schválit
- Lze stáhnout/nahrát soubory **PO** (a pracovat s nimi např. v KDE Lokalize), je k dispozici API
- První verzi napsal v roce 2012 Michal Čihař v SUSE
- Umožňuje integrovat strojové překlady (DeepL, ...) pro generování návrhů
- Obdobný nástroj používají např. Mozilla (**Pontoon**)

Velmi pohodlný nástroj

openSUSE Weblate | Vyhledávání | Nástěnka | Projekty | Jazyky | Kontroly

zypper / zypper-master / Čeština / Překlad

Filtery: state=translated | Pozice a priority | 1/35

Search results stay fixed while you translate. Refresh results to show strings matching the filters now.

Překlad

Angličtina

For debugging output specify this option twice. "zypper -vv ref" for example will show the mirrors used to download the metadata.

Čeština

☐ Potřebuje upravit

Uložit a pokračovat | Uložit a zůstat | Navrhnout | Přeskočit

Dokonalé řešení | Komentáře | Automatické návrhy | Ostatní jazyky | Historie

Angličtina	Čeština	Akce
Jednotné číslo The following package installation was skipped: Množné číslo The following package installations were skipped:	Jeden Byla přeskočena instalace tohoto balíčku: Několik Byla přeskočena instalace těchto balíčků: Ostatní Byla přeskočena instalace těchto balíčků:	
Jednotné číslo The following package failed to uninstall: Množné číslo The following packages failed to uninstall:	Jeden Nepodařilo se odinstalovat tento balíček: Několik Nepodařilo se odinstalovat tyto balíčky: Ostatní Nepodařilo se odinstalovat těchto balíčků:	
Jednotné číslo The following package removal was skipped: Množné číslo The following package removal were skipped:	Jeden Bylo přeskočeno odstranění tohoto balíčku: Několik Bylo přeskočeno odstranění těchto balíčků: Ostatní Bylo přeskočeno odstranění těchto balíčků:	
Jednotné číslo ... and %1% more items. Množné číslo ... and %1% more items.	Jeden ... a %1% další položka. Několik ... a %1% dalších položek.	

- Jazykové modely překládají velmi dobře a máme k dispozici knihovny pro práci s **PO** soubory i API jazykových modelů. Proč tedy nenecháme vše na AI?
- Problémy AI
 - Nekonzistence — různé výrazy mohou být v přeloženy různě
 - AI nepochopí kontext a napíše něco co nedává smysl
 - Nedeterministické nepředvídatelné chování, halucinace
 - Etická dilemata, licenční problémy, elektrická náročnost
- Např. LibreOffice používá API DeepL k překladům příruček, Mozilla často pro dokumentaci (aktualizace od verze k verzi se ručně dělají značně nepohodlně)
- Textů k přeložení je rozhodně více, než jsou dostupné lidské zdroje...
- Při správném použití je to mocný nástroj
 - Překlad lze dělat iterativně — můžeme opakovaně vylepšovat prompt (což může dělat skript řídící práci AI, respektive AI sama) tak, aby překlad byl konzistentní a *správný*
 - Je nutná manuální kontrola — za výsledek je vždy zodpovědný člověk
 - Může dramaticky zvýšit produktivitu práce
 - Projekt musí mít ujasněno jaká jsou v tomto ohledu pravidla

Problémy a těžkosti

- Málo lidí
- Udržení konzistence, sladění zvyklostí různých projektů
- Technické limitace dostupných nástrojů
 - Např. pokud je řetězec *fuzzy*, ve zdroji nastala jakákoliv změna, může jít jen o formátování, zalomení, drobná změna výrazu — v delším textu se změněná část mnohdy obtížně hledá
 - Nepohodlná práce — Git a křehké skripty, hodně zbytečný kroků
- Dokumentace je mnohdy zastaralá a neúplná, a to i u velkých projektů
- Stále existují zbytečné technické bariéry bránící snadnému zapojení nových přispěvatelů
- Past lenosti a nekvalitních strojových překladů (každý jistě potkal příšerné automatické překlady)

Co s chybami v překladu? Jak se zapojit?

- Pokud projekt používá Weblate nebo jiný obdobný nástroj, lze chybu rovnou opravit
- Nejde jen o samotný text, ale i např. o správné zobrazení dat, řazení podle abecedy (Kde budou *ěščřžýáíé* nebo *ch*?) — vývojáři musí dodržovat technické standardy
- Nahlaste chybu do Bugzilly projektu

Přidejte se k překladatelům!

- Zapojte se do překladů svého oblíbeného projektu
- Web překladatelů do češtiny: <https://www.l10n.cz/zapojte-se/>
- E-mailová konference: diskuze-l10n-cz@lists.openalt.org
- Matrix: <https://matrix.to/#/#l10ncz:matrix.org>

Děkuji za pozornost...

...otázky?